Таємнича пригода в Стайлзі
Агата Крісті

Еркюль Пуаро
У розкішному маетку Стайлз-Корт несподівано помирає його заможна господиня – Емілі Інглтроп. Хтось підсипав жінці смертельну дозу стрихніну. Головним підозрюваним оголошено чоловіка загиблоі, який у разі смерті Емілі має успадкувати все майно. Але це було б занадто очевидно… І, звісно, відомий детектив Еркюль Пуаро не зацікавився б простою справою. Таємниці, які приховують кімнати маетку, до снаги розгадати лише йому.

Агата Крісті

Таємнича пригода в Стайлзі

Агату Крісті знають у всьому світі як королеву детективу. Близько мільярда примірників ii творів продано англійською мовою, ще один мільярд – у перекладі 100 іноземними мовами. Вона – найпопулярніший автор усіх часів. За кількістю перевидань ii книжки поступаються лише Біблії та творам Шекспіра. Вона – автор 80 детективних романів та збірок оповідань, 19 п'ес і 6 романів, опублікованих під ім'ям Мері Вестмейкот.

Перший роман Агати Крісті – «Таємнича пригода в Стайлзі» – був написаний наприкінці Першоі світовоі війни, в якій письменниця брала участь, перебуваючи у волонтерському медичному загоні. У цьому романі вона створила образ Еркюля Пуаро – маленького бельгійського детектива, якому судилося стати найпопулярнішим героем у літературі детективного жанру після Шерлока Холмса. Цей роман був опублікований у видавництві «Бодлі-Гед» 1920 року.

Після цього Агата Крісті щороку видавала по книжці, а 1926-го написала свій шедевр – «Убивство Роджера Екройда». То була ii перша робота, опублікована видавництвом «Колінз», що започаткувала плідну й ефективну співпрацю, яка тривала 50 років і спричинилася до створення 70 книг. «Убивство Роджера Екройда» стало також першою книжкою Агати Крісті, яка була інсценована – під назвою «Алібі» – і успішно театралізована на одній із лондонських сцен Вест-Енду. «Пастка на мишей», найславетніша п'еса письменниці, була вперше поставлена 1952 р. і не сходить зі сцени протягом найтривалішого часу в історії театральних вистав.

У 1971 р. Агата Крісті отримала титул Дами Британськоі Імперіі. Вона померла 1976 р., а кілька ii творів вийшли друком посмертно. Найуспішніший бестселер письменниці – «Сонне вбивство» – з'явився друком дещо згодом у тому ж таки році, після чого вийшли ii автобіографія та збірки оповідань «Останні справи міс Марпл», «Пригода в затоці Поленза» й «Поки тривае світло». У 1998 р. «Чорна кава» стала першою з п'ес Агати Крісті, на сюжеті якоі інший автор, Чарлз Осборн, побудував свій роман.

* * *

Моій матері

Розділ перший

Я іду в Стайлз

Останнім часом значний інтерес громадськості до так званоі «справи Стайлзу» трохи притих. Утім, попри всю ii сумнозвісність, мій друг Пуаро та й сама родина Кавендіш попросили мене описати всі подробиці тіеі історіі. Сподіваемося, що це раз і назавжди покладе край чуткам, які ширяться й досі.

Отож я коротко окреслю обставини, що зв'язали мене з тією справою.

Через інвалідність мене відправили з фронту, і, провівши декілька місяців у доволі похмурому санаторіі, я отримав ще місяць на оздоровлення. Близьких родичів чи друзів у мене не було, отож я саме намагався вирішити, чим зайнятися, коли випадково зустрів Джона Кавендіша. Багато років я майже не бачив його. Насправді взагалі його добре не знав. Джон був на добрих п'ятнадцять років старший за мене, хоча на вигляд навряд чи можна було дати йому сорок п'ять. Однак підлітком я часто відвідував Стайлз, маеток його матері в Ессексі.

Ми приемно погомоніли про старі часи, й наприкінці він запросив мене провести відпустку в Стайлзі.

– Матінка буде рада побачити тебе знову. Минуло стільки років!

– А мама добре тримається? – запитав я.

– О так! Ти, певне, знаєш, що вона знову одружилася?

Боюсь, що я не зміг приховати свого подиву. Коли місіс Кавендіш одружилася з Джоновим батьком, удівцем із двома синами, – то була красива жінка середнього віку, наскільки я пам'ятав. Тепер їй мало б бути не менше сімдесяти. Перед очима виник образ енергійної та владної особистості, дещо схильної до благодійництва й публічної слави, яка любила відкривати базари, граючи роль покровительки. Жінка вона була щедра й володіла значним статком.

Заміський особняк Стайлз-Корт містер Кавендіш придбав ще на початку подружнього життя. Чоловік настільки перебував під впливом своєї дружини, що, помираючи, заповів їй особняк і значну частку своїх прибутків, хоча такий розподіл був несправедливим щодо двох його синів. Але мачуха завжди була великодушна до них. Вони були ще надто малі, коли батько одружився вдруге, і завжди ставилися до неї як до рідної.

Молодший брат Лоуренс був вразливим юнаком. Він вивчився на лікаря, але невдовзі повернувся додому, відмовившись від медицини на користь власних літературних амбіцій. Однак його вірші ніколи не переслідував успіх.

Джон певний час мав адвокатську практику, але зрештою віддав перевагу більш спорідненій праці місцевого сквайра. Він одружився два роки тому й перевіз дружину в Стайлз. Хоча в мене закралася підозра, що Джон волів би, щоб мати збільшила йому виплати і він зміг жити окремо. Проте місіс Кавендіш подобалося планувати все самій, а інші мали підлаштовуватися під неї, адже тут вона міцно тримала в руках віжки, тобто гаманець.

Джон зауважив, що мене здивувала новина про материн шлюб. Він сумно усміхнувся.

– Клятий пройдисвіт! – сердито буркнув він. – Скажу тобі, Гастінгсе, це таки ускладнило наше життя. А Іві… пам'ятаєш Іві?

– Ні.

– А, мабуть, вона прийшла пізніше. Це – мамина помічниця, компаньйонка, майстриня на всі руки. Віддана добра Іві! Не надто гарна чи молода, та серце з перцем, якою створив її Бог.

– Ти збирався щось сказати мені…

– А, про того типа. З'явився нізвідки, удав із себе троюрідного чи якогось там брата Іві,

хоча вона не надто охоче визнає цю спорідненість. Мужик – повний чужинець, це всім зрозуміло. Має велику чорну бороду і в будь-яку погоду носить черевики з лакованої шкіри. Але матінка одразу ж відчула до нього симпатію. Вона найняла його секретарем. Сам знаєш, вона постійно керує сотнею благодійних організацій.

Я кивнув.

– Та, звісно, війна перетворила сотні на тисячі. Ясна річ, той тип був їй корисний. Але три місяці тому ми всі були ошелешені, коли матінка раптом оголосила, що вона з Альфредом заручилися! Він же принаймні років на двадцять молодший за неї! Це ж відкрите полювання на статки, та що тут удієш, вона сама собі господиня, то й вийшла за нього.

– Нелегкі, мабуть, тепер для вас часи.

– Нелегкі? Це пекло!

І от через три дні я зійшов із потяга в Стайлз-Сент-Мері – невеличкій і трохи недоладній станції, що, здавалося, не мала ніяких підстав для існування, але все ж умостилася посеред зелених лугів і сільських доріг. Джон Кавендіш чекав на платформі й провів мене до машини.

– Бензину майже не залишилося, – зауважив він. – Здебільшого завдяки справам моєї матінки.

Село Стайлз-Сент-Мері простяглося десь за дві милі від станції, а маєток Стайлз-Корт розташувався за милю по інший її бік. Був спокійний теплий день на початку липня. Коли дивишся на рівнинні ессекські поля, такі зелені й спокійні під полуденним сонцем, важко повірити, що недалеко звідти наміченим шляхом іде війна. Я відчував, ніби потрапив в інший світ. Коли ми звернули до головних воріт, Джон мовив:

– Боюся, Гастінгсе, для тебе тут буде надто тихо.

– Любий друже, це саме те, що мені потрібно.

– Так, тут досить мило, якщо ти хочеш байдикувати. Сам я двічі на тиждень муштрую добровольців, а також допомагаю на фермі. Моя дружина постійно «біля землі». Щоранку о п’ятій вона вже на ногах, доїть корів, і так аж до полудня. Загалом життя тут чудове, якби не той Альфред Інглторп! – Джон раптом пригальмував і глипнув на годинник. – Може, встигнемо забрати Синтію. Ні, вона вже, мабуть, вийшла з лікарні.

– Синтія? Це ж не твоя дружина, правда?

– Ні, Синтія – протеже моєї матері, дочка її шкільної подруги, яка одружилась із нечесним

адвокатом. Він прогорів, і дівчинка залишилася сиротою й без копійки. Мама прийшла на допомогу, і Синтія живе з нами вже зо два роки. Вона працює в госпіталі Червоного Хреста в Тедмінстері, за сім миль звідси.

Він замовк, бо ми під'їхали до чудового старого будинку. Дама в цупкій твідовій спідниці, що схилилася над трояндами, випрямилася, помітивши нас.

– Привіт, Іві! Ось наш поранений герой! Містер Гастінгс, міс Говард.

Міс Говард щиро, аж до болю потисла мені руку. Мене вразили блакитні очі на засмаглому обличчі. То була приваблива жінка років сорока з глибоким голосом, майже чоловічим, коли його підвищувала. Досить приємна дебела постать із відповідними ногами в добротних черевиках. Її спосіб спілкування, як я невдовзі виявив, вирізнявся телеграфним стилем.

– Бур'яни ростуть просто за руками. Не встигаю з ними справлятися. Можу й вас запрягти до роботи. Обережніше тут.

– Запевняю, я б з радістю вам допоміг, – відповів я.

– Не треба так казати. Ніколи. А то пошкодуете.

– А ви цинічна, Іві, – розсміявся Джон. – Де ми сьогодні питимемо чай: усередині чи надворі?

– Надворі. Надто гарний день, щоб сидіти в чотирьох стінах.

– Що ж, ходімо. Ви вже досить попрацювали в саду сьогодні. «Достоін бо робітник своеі нагороди»,[1 - Луки 10: 7 (пер. І. Хоменка). (Тут і далі прим. перекл.)] самі знаете. Ходіть, відпочиньте.

– Гаразд, – сказала міс Говард, знімаючи садові рукавиці, – мушу погодитися з тобою.

Вона провела нас за будинок до місця, де під тінню величезного платана був накритий стіл для чаювання.

З одного з плетених крісел піднялася постать і зробила кілька кроків нам назустріч.

– Моя дружина, Гастінгсе, – сказав Джон.

Я ніколи не забуду, як уперше побачив Мері Кавендіш. Її високу стрункy фігуру на тлі пломенистого світла; яскраве відчуття жаристого вогню, який, здавалося, відбивався в іі прекрасних золотисто-карих очах, неймовірних очах, що відрізнялися від очей усіх інших

жінок, яких я знав; того надзвичайного спокою, який, попри все, складав враження дикого неприборканого духу в прекрасному та благородному тілі – усе це залишило в моїй пам'яті неймовірне враження. Я ніколи цього не забуду.

Мері Кавендіш привітала мене, сказавши кілька приємних слів чистим низьким голосом, і я занурився в плетене крісло, відчуваючи надзвичайну радість, що прийняв Джонове запрошення. Місіс Кавендіш подала мені чай, а кілька тихих зауваг, які вона зробила, лише посилили мое перше враження про неі як надзвичайно чарівну жінку. Уважний слухач завжди стимулює розповідати, і я розказав кілька кумедних випадків, що стались у санаторіі, і полестив собі, що розважив господиню. Джон, звісно, хороший хлопець, та блискучим співрозмовником його не назвеш.

У ту мить із відчинених скляних дверей долинув добре відомий мені голос:

– Альфреде, напишеш княгині потім, після чаю, добре? А я запрошу леді Тедмінстер на другий день. Чи почекаемо на відповідь княгині? Якщо вона відмовиться, леді Тедмінстер могла б прийти на відкриття в перший день, а місіс Кросбі – на другий. А ще ж герцогиня, щодо шкільного свята.

Чоловік щось пробурмотів, а потім місіс Інглторп відповіла:

– Так, Альфреде, звичайно. Краще після чаю обміркуемо. Ти такий розсудливий, Альфреде.

Скляні двері відчинилися трохи більше, й на траву ступила красива срібноволоса стара леді з дещо владними рисами обличчя. За нею прямував чоловік, манери якого вирізнялися шанобливістю.

Місіс Інглторп палко привітала мене:

– Містере Гастінгс, як чудово побачити вас після стількох років. Альфреде, милий, містер Гастінгс. Гастінгсе, Альфред – мій чоловік.

Я зацікавлено глянув на «милого Альфреда». Без сумніву, тут він був чужинцем. Я вже не дивувався Джоновій відразі до його бороди. Мені здалося, довшоі та чорнішоі бороди ще не бачив. Він носив пенсне із золотою оправою й мав на диво невиразні риси. Мені спало на думку, що, ймовірно, він мав би природніший вигляд на сцені, тому що в реальному житті був неначе не на своему місці. Він в'яло потис мені руку і сказав досить низьким і улесливим голосом:

– Дуже приемно, містере Гастінгс. – Потім звернувся до своеі дружини: – Емілі, любонько, ця подушка, схоже, трохи вогка.

Вона аж світилася ніжністю, коли він замінив подушечку, демонструючи найчуйнішу турботу. Дивно, що таку розсудливу жінку так засліпило!

За присутності містера Інглторпа компанія поводилася стримано, у повітрі відчувалася прихована ворожість. Зокрема, міс Говард навіть не намагалася приховати свої почуття. Проте місіс Інглторп, здавалося, не помічала нічого незвичайного. Її балакучість, яку я пам'ятав ще з давніх часів, за всі ці роки не змінилася, і з жінчиного рота лився безперервний потік слів, здебільшого про майбутній благодійний ярмарок, який вона організовувала і який мав відбутися найближчим часом. Час від часу вона зверталася до чоловіка, уточнюючи дні та дати. Його турботливі й уважні манери не змінювалися. Із самого початку в мене виникла до нього сильна відраза, і я лестив собі, що мое перше враження цілком очевидне.

Місіс Інглторп повернулася до Івлін Говард дати інструкції щодо листів, а ii чоловік звернувся до мене запопадливим голосом:

– У вас військова спеціальність, містере Гастінгс?

– Ні, до війни я працював у «Ллойдс».[2 - Страхова компанія.]

– Повернетеся туди, коли все закінчиться?

– Напевно. Або туди, або почну все з чистого аркуша.

Мері Кавендіш нахилилася вперед:

– А яку професію вибрали б ви, якби прислухалися до своіх схильностей?

– Ну… усе відносно.

– Жодного таемного хобі? – запитала вона. – Скажіть мені, до чого вас тягне? Кожного тягне, зазвичай до чогось безглуздого.

– Ви сміятиметеся з мене.

Вона всміхнулася.

– Напевно.

– Ну… Я завжди мав таемне бажання бути детективом!

– Справді? У Скотленд-Ярді? Чи як Шерлок Холмс?

– О, звісно, як Шерлок Холмс. Та якщо серйозно, це й справді манить мене. Якось у Бельгії я випадково зустрів одного чоловіка, знаменитого детектива, й він мене надихнув. Це – дивовижна людина. Любив казати, що суть роботи хорошого детектива – просто вибрати метод. На цьому й побудована моя система, хоча я просунувся набагато далі. Смішний такий чоловічок, дженджуристий, але надзвичайно розумний.

– Я й сама люблю хороші детективні історії, – відзначила міс Говард. – Хоча тепер пишуть багато безглуздого. Злочинця виявляють в останньому розділі. Усі ошелешені. А в житті справжнього злочинця ви знатимете одразу.

– Досить багато злочинів не розкрито, – сказав я.

– Та я не про поліцію, а про тих, хто має до цього якийсь стосунок. Члени сім'ї. Їх не обманеш. Вони дізнаються.

– То, – сказав я здивовано, – гадаєте, що якби ви були вплутані в якийсь злочин, скажімо, убивство, то змогли б визначити вбивцю?

– Аякже. Довести адвокатам я, мабуть, не змогла б. Але впевнена, що сама б знала. Я б нюхом відчула, якби він наблизився до мене.

– Можливо, це вона, – підказав я.

– Можливо. Але вбивство – жорстокий злочин. Тому асоціюється з чоловіками.

– Не в разі отруення. – Дзвінкий голос місіс Кавендіш змусив мене здригнутися. – Учора доктор Бауерстайн сказав, що завдяки повному невігластву більшості лікарів у рідкісних отрутах, імовірно, про незліченні випадки отруення взагалі не підозрюють.

– Мері, яка моторошна тема розмови! – вигукнула місіс Інглторп. – У мене аж мурашки по шкірі. От і Синтія!

Дівчина у формі медичного волонтерського відділу легко бігла через моріжок.

– Синтіе, ти сьогодні запізнилася. Містер Гастінгс – міс Синтія Мердок.

Синтія Мердок була юним створінням, повним свіжості, життя та енергії. Вона зірвала з себе невеличкий кашкетик, і я замилувався хвилями її чудового розпущеного каштанового волосся й білизною руки, коли дівчина потягнулася за чаєм. Якби вона мала темні очі та вії, то була б прекрасною.

Юнка плюхнулася на землю поряд із Джоном і, коли я передав їй тарілку з сандвічами, усміхнулася мені.

– Сідайте сюди, на траву. Тут так добре.

Я слухняно опустився поруч.

– Ви працюєте в Тедмінстері, так, міс Мердок?

Вона кивнула.

– За свої гріхи.

– Отже, вони вас залякують? – запитав я, усміхаючись.

– Хотіла б я це побачити! – викрикнула вона з гідністю.

– Моя двоюрідна сестра також працює медсестрою, – зауважив я. – І вона боїться «Сестер».

– Я не здивована. А знаете, містере Гастінгс, сестри існують. Вони про-сто е! Уявляете? Слава Богу, я не медсестра. Я працюю в аптеці.

– Скількох людей ви отруюете? – запитав я з усмішкою.

Синтія всміхнулась у відповідь.

– О, сотні! – відповіла вона.

– Синтіе! – гукнула місіс Інглторп. – Гадаеш, ти зможеш написати для мене кілька записок?

– Звичайно, тітко Емілі.

Вона одразу ж схопилася на ноги, і щось у її манері видало, що дівчина мае тут підлегле становище і що якою б доброю взагалі не була місіс Інглторп, вона не дозволяла про це забувати.

Господиня звернулася до мене.

– Джон покаже вам кімнату. Вечеря о сьомій тридцять. Ми вже деякий час не влаштовуемо пізніх застіль. Леді Тедмінстер, дружина нашого члена парламенту, дочка покійного лорда Ебботсбері, робить так само. Вона погоджуеться зі мною, що треба показати приклад економії. У нас цілком военний побут: ми нічого не марнуемо. Кожен клаптик макулатури збираемо в мішок і відвозимо на перероблення.

Я висловив свое захоплення, і Джон повів мене в будинок широкими сходами, які на півдорозі розходились у два боки: праворуч і ліворуч, у різні крила будинку. Моя кімната містилася в лівому крилі й вікнами виходила на парк.

Джон залишив мене, та через кілька хвилин я побачив із вікна, як він ішов моріжком під ручку з Синтією Мердок. Я чув, як місіс Інглторп нетерпляче гукнула «Синтіе», дівчина здригнулась і побігла до будинку. У цю мить із тіні дерева вийшов чоловік і повільно пішов у тому ж керунку. Йому було років сорок, брюнет із сумним, чисто виголеним обличчям. Здавалося, щось його дуже схвилювало. Проходячи повз будинок, чоловік зиркнув на мое вікно, і я впізнав його, хоча він змінився за п'ятнадцять років, від часу нашоі останньоі зустрічі. Це був молодший брат Джона, Лоуренс Кавендіш. Я задумався, що ж спричинило такий вираз обличчя.

Тоді я викинув його з голови та повернувся до своіх справ.

Вечір пройшов досить приемно. Тіеі ночі мені снилася загадкова жінка – Мері Кавендіш.

Ранок наступного дня видався ясним і сонячним, і я був сповнений передчуттів приемноі зустрічі.

Я зустрів місіс Кавендіш аж пополудні, коли вона люб'язно погодилася прогулятися зі мною, і ми чудово провели день, блукаючи лісом, і повернулися до будинку десь о п'ятій.

Коли ми ввійшли в просторий передпокій, Джон поманив нас у кімнату для куріння. З виразу його обличчя я відразу усвідомив, що трапилося щось серйозне. Ми попрямували слідом, і він зачинив за нами двері.

– Слухай, Мері, тут справжне пекло. Іві посварилася з Альфредом Інглторпом і збирае речі.

– Іві? Збирае речі?

Джон сумно кивнув.

– Так. Вона пішла до матінки й… Ой, ось і вона.

Увійшла міс Говард. Суворо стиснуті губи, в руці – маленька валіза. Здавалося, вона схвильована, сповнена рішучості й трохи напружена.

– Що б там не було, – вибухнула вона, – я свое слово сказала!

– Люба моя Івлін, – викрикнула місіс Кавендіш, – цього не може бути!

Міс Говард суворо кивнула.

– Може, ще й як! Боюсь, я сказала Емілі таке, про що вона не забуде і що швидко не пробачить. Якби до неї хоч трохи дійшло. Та, напевне, як об стінку горохом. Я їй прямо сказала: «Ви вже стара жінка, Емілі, а немає більшого дурня, ніж старий дурень! Цей чоловік років на двадцять молодший за вас, і не обманюйте себе тим, що він одружився з вами. Через гроші! Не давайте йому занадто багато. У фермера Райкеса гарненька молода дружина. Спитайте свого Альфреда, скільки часу він там проводить». Вона дуже розлютилася. Ясна річ! Я продовжила: «Я лише попереджую вас, подобається це вам чи ні. Цей чоловік уб'є вас у ліжку й оком не мигне. Він негідник. Можете казати мені що хочете, але пам'ятайте моі слова. Він негідник!»

– І що вона сказала?

Міс Говард зробила дуже виразну гримасу.

– «Дорогий Альфред», «милий Альфред», «злий наклеп», «гидка брехня», «мерзенна жінка» звинуватила іі «коханого чоловіка». Що раніше я піду звідти, то краще. Отже, я йду.

– Але не вже?

– Ціеі ж хвилини!

Якусь мить ми сиділи та дивилися на неі. Нарешті Джон Кавендіш, переконавшись, що його вмовляння не допомагають, устав і пішов, щоб переглянути розклад потягів. Дружина прямувала за ним, бурмочучи, що треба переконати місіс Інглторп ще раз усе зважити.

Коли вона вийшла з кімнати, обличчя міс Говард змінилося. Вона нетерпляче схилилася до мене.

– Містере Гастінгс, ви чесний чоловік. Можна вам довіритися?

Це трохи мене вразило. Вона поклала руку на мое плече і стишила голос до шепоту:

– Пригляньте за нею, містере Гастінгс. Моя бідна Емілі. Вони як зграя акул – усі вони. О, я знаю, про що кажу. Усі вони зараз у фінансовій скруті й намагаються витягти з неі гроші. Я захищала іі, скільки змогла. Тепер, коли я не стою в них на шляху, вони дуритимуть іі.

– Звичайно, міс Говард, – сказав я. – Я зроблю все можливе, але думаю, ви просто збуджені та дуже накручені.

Вона перервала мене, повільно накивуючи вказівним пальцем.

– Молодий чоловіче, просто повірте мені. Я прожила на цьому світі більше, ніж ви. Тому прошу вас: тримайте очі широко розплющеними. Побачите, що я маю на увазі.

Через відчинене вікно долинув шум автомобіля; міс Говард встала й попрямувала до дверей. Зовні почувся голос Джона. Коли її рука вже була на дверній клямці, вона повернула голову через плече й махнула мені:

– Найголовніше, містере Гастінгс, приглядайте за тим дияволом, її чоловіком!

Часу на більше не було. Міс Говард поглинув гучний хор протестів і прощань. Інглторпи не з'явилися.

Після того як машина від'їхала, місіс Кавендіш раптом відійшла від групи, перетнула доріжку та попрямувала через газон назустріч високому бородатому чоловікові, який, очевидно, ішов до будинку. Протягнувши йому свою руку, вона зашарілася.

– Хто це? – запитав я різко, бо інстинктивно не довіряв цьому чоловікові.

– Це доктор Бауерстайн, – сказав Джон.

– Що за доктор Бауерстайн?

– Він зупинився в селі, щоб оговтатися після серйозного нервового зриву. Спеціаліст із Лондона; дуже розумний чоловік, гадаю, один із найкращих на цей час експертів з отрут.

– Крім того, він – великий друг Мері, – додала слівце Синтія.

Джон Кавендіш нахмурився та змінив тему.

– Прогуляймося, Гастінгсе. Паскудна справа. У неї завжди був гострий язик, але на всю Англію немає відданішого друга, ніж Івлін Говард.

Він повів мене стежкою поміж зелені насадження, і ми спустилися в село через лісок, що був межею одного боку садиби.

Коли ми проходили через ворота, повертаючись із прогулянки, нам кивнула головою та всміхнулася гарненька, схожа на циганку молодиця, що йшла в протилежний бік.

– Приємна дівчина, – захоплено зауважив я.

Джонове обличчя заклякло.

– Це була місіс Райкес.

– Та, що міс Говард…

– Саме та, – сказав Джон аж занадто різко.

Я згадав сивоволосу жінку з великого будинку й це свіже пустотливе личко, яке щойно всміхнулося нам, і через мене пройшов холодок передчуття. Я негайно відігнав його.

– Стайлз – славна місцина, – сказав я Джонові.

Він кивнув досить похмуро.

– Так, прекрасна садиба. Колись вона буде моєю – мала б бути за законом, якби мій батько склав заповіт справедливо. Тоді я б не був у такій скруті, як тепер.

– Ти на мілині, так?

– Мій дорогий Гастінгсе, не побоюся зізнатися тобі, що розуму не доберу, де взяти гроші.

– А брат не може тобі допомогти?

– Лоуренс? Він уже давно витратив усе до копійки, щоб публікувати дурні віршики в розкішних палітурках. Ні, ми обоє нужденні. Мушу визнати, що мама завжди була до нас дуже добра. Принаймні до недавнього часу. Відтоді як вона вийшла заміж… – Він замовк і нахмурився.

Уперше я відчув, що разом з Івлін Говард з атмосфери дому зникло щось незамінне. Її присутність означала безпеку. Тепер безпека зникла, і повітря було насичене підозрами. Мені на думку знову спало похмуре обличчя доктора Бауерстайна. Голову заповнили нечіткі підозри всіх у всьому. На якусь мить з'явилося передчуття невідворотного лиха.

Розділ другий

Шістнадцяте та сімнадцяте липня

Я прибув до Стайлзу п'ятого липня. Тепер перейду до подій шістнадцятого та сімнадцятого числа того місяця. Для зручності читача переказуватиму все якнайточніше. Згодом деякі факти випливли під час слідства й тривалих і нудних перехресних допитів.

Через кілька днів після від'їзду Івлін Говард я отримав від неї лист, у якому вона повідомляла, що влаштувалася медсестрою в найбільшій лікарні в Міддлінгемі, промисловому містечку миль за п'ятнадцять від Стайлзу, і благала повідомити її, якщо місіс Інглторп виявить бажання примиритися.

Єдиною ложкою дьогтю, що затьмарювала спокій моїх днів, була незвичайна і, на мою думку, абсолютно незрозуміла перевага, яку місіс Кавендіш надавала компанії доктора Бауерстайна. Що вона побачила в тому чоловікові, я не можу собі уявити, але жінка постійно запрошувала його до садиби, і вони часто виходили разом на довгі прогулянки. Зізнаюся: мені було надзвичайно важко зрозуміти цю прихильність.

Шістнадцяте липня припало на понеділок. Це був день переполоху. У суботу відкрився благодійний ярмарок, і того вечора був запланований приурочений цьому захід, на якому місіс Інглторп мала декламувати вірш про війну. Із самого ранку ми всі працювали над організацією заходу та прикрашанням зали в селі, де він мав відбутися. Пізно пообідали та провели полудень, відпочиваючи в садку. Я помітив, що Джон поводився якось незвично. Він був надзвичайно збуджений і розтривожений.

Після чаю місіс Інглторп прилягла відпочити перед вечірньою подією, а я запропонував Мері Кавендіш зіграти партію в теніс.

Десь за чверть сьома місіс Інглторп покликала нас, попередивши, що ми запізнимося, бо вечеря сьогодні раніше. Ми поквапилися, щоб зібратися вчасно, і ще не встигли закінчити трапезу, як машина вже чекала перед дверима.

Захід пройшов із великим успіхом, виступ місіс Інглторп зустріли бурхливими оплесками. Окрім цього, було також кілька живих картин, у яких брала участь Синтія. Вона не повернулася з нами, тому що її запросили на вечерю, і дівчина залишалася ночувати у своїх подруг, з якими позувала в живих картинах.

Наступного ранку місіс Інглторп снідала в ліжку, тому що була досить утомлена; але о пів на першу вона з'явилась у відмінному настрої й потягла мене з Лоуренсом на святковий обід.

– Таке чарівне запрошення від місіс Роулстон. Вона, знаєте, сестра леді Тедмінстер. Роулстоуни прибули сюди ще з Вільгельмом Завойовником – одна з наших найдревніших сімей.

Мері залишилася в Стайлзі під приводом раніше домовленої зустрічі з доктором Бауерстайном.

Обід був дуже приємним, і коли ми їхали назад, Лоуренс запропонував повернутися через Тедмінстер, розташований менш ніж за милю вбік від нашого шляху, і відвідати Синтію в

аптеці. Місіс Інглторп підтримала цю ідею, але оскільки повинна була написати кілька листів, то висадила нас там, і ми мали повернутися разом із Синтією ресоркою.

Нас затримав недовірливий санітар, поки не підійшла Синтія. У неї був свіжий і гарний вигляд у довгому білому спецхалаті. Вона привела нас до свого святилища й представила колезі, досить моторошній особі, яку Синтія весело називала «Шишка».

– Скільки пляшечок! – вигукнув я, оглядаючи невеличку кімнату. – Ви справді знаете, що в кожній із них?

– Скажіть щось оригінальне, – зітхнула Синтія. – Усі, хто сюди заходять, кажуть це. Ми вже планували вручити приз першому, хто не скаже: «Скільки пляшечок!» І я знаю, що ви скажете далі: «Скількох людей ви отруїли?»

Сміючись, я зізнався в цьому.

– Якби ви, люди, тільки знали, як легко отруїти когось помилково, то не жартували б про це. Що ж, вип'емо чаю. Ця шафка заповнена різноманітними таємними припасами. Ні, Лоуренсе, це шафка з отрутами. Та велика шафка. Саме та.

Ми пили чай у веселому настроі, а опісля допомогли Синтії мити посуд. Коли відклали останню чайну ложечку, у двері постукали. Вираз облич Синтії та «Шишки» раптово змінився на непривітні та грізні гримаси.

– Увійдіть, – сказала Синтія різким діловим тоном.

Усередину зайшла молода перелякана медсестра з пляшечкою, яку протягнула «Шишці», але та вказала на Синтію, сказавши загадкові слова:

– Сьогодні мене тут немае.

Синтія взяла пляшечку й вивчила іі з суворістю судді.

– Їі мали принести сьогодні вранці.

– Старша медсестра дуже шкодуе. Вона забула.

– Медсестри повинні читати правила, написані по той бік дверей.

З виразу молодоі медсестрички я зрозумів, що немае найменшого шансу, що вона ризикне повторити це послання тій «страшній сестрі».

– Отже, це не можна зробити до завтрашнього ранку, – підсумувала Синтія.

– Можливо, ви приготуете це нам сьогодні ввечері?

– Як ви добре знаете, – великодушно сказала Синтія, – ми дуже зайняті, але якщо знайдемо трохи часу, то приготуемо.

Медсестра пішла, і Синтія швидко взяла баночку з полиці, наповнила пляшечку й поклала ii на стіл біля дверей.

Я розсміявся.

– Дисципліну слід підтримувати?

– Саме так. Вийдемо на наш невеликий балкончик. З нього можна побачити всі відділення лікарні.

Я пішов за Синтією та ii подругою, і вони показали мені різні відділення. Лоуренс залишився позаду, та за якусь мить Синтія озирнулася й покликала його приєднатися до нас. Потім глянула на годинник.

– Роботи більше немає, «Шишко»?

– Ні.

– Гаразд. Тоді замикаймо та ходімо.

Того дня я побачив Лоуренса в зовсім іншому світлі. На відміну від Джона, було надзвичайно важко зрозуміти, що це за людина. Він був повною протилежністю свого брата практично в усьому, надзвичайно сором'язливий і замкнутий. Однак у його манерах був певний шарм, і я подумав, що, якщо пізнати його краще, можна мати до нього більш глибокі почуття. Я завжди вважав, що його ставлення до Синтії було досить незграбне, та й дівчина, у свою чергу, наче соромилася його. Але того дня вони обоє були дуже веселі, щебетали одне з одним, як двоє дітлахів.

Коли проїжджали через село, я згадав, що мені потрібні кілька марок, тому ми зупинилися біля поштового відділення.

Вийшовши з будівлі, я наскочив на маленького чоловічка, що саме заходив. Я відійшов убік, щоб вибачитися, коли раптом, голосно скрикнувши, він міцно обійняв мене й поцілував.

– Mon ami Гастінгс! – викрикнув він. – Це таки mon ami Гастінгс!

– Пуаро! – вигукнув я.

Я повернувся до ресорки.

– Міс Синтіе, яка несподівана для мене зустріч! Це мій старий друг, мсьє Пуаро, якого я багато років не бачив.

– О, ми знаемо, мсьє Пуаро, – весело відповіла Синтія. – Але я й не здогадувалася, що він ваш друг.

– Так, справді, – серйозно сказав Пуаро. – Я знаю мадемуазель Синтію. Своєю присутністю тут я завдячую доброті місіс Інглторп.

Коли я запитально глянув на нього, він додав:

– Так, друже мій, досить люб'язно з ii боку запропонувати свою гостинність сімом моім співвітчизникам, які, на жаль, стали біженцями зі своеі батьківщини. Ми, бельгійці, завжди згадуватимемо місіс Інглторп із вдячністю.

На вигляд Пуаро був доволі незвичайний чоловічок. Не вищий від п'яти футів шести дюймів, але тримався з неймовірною гідністю. Його голова формою нагадувала яйце й завжди була ледь нахилена в один бік. Жорсткі вуса, як у військових. Акуратність одягу просто дивовижна. Мені здавалося, що й пилинка завдасть йому більше болю, ніж вогнепальна рана. Проте цей химерний дженджуристий чоловічок, який, як я прикро зауважив, тепер накульгував, колись мав славу одного з найзнаменитіших співробітників бельгійськоі поліції. Його детективне чуття було надзвичайне, і він досяг успіху, розплутуючи найскладніші справи того часу.

Пуаро вказав мені на скромний будинок, де проживав зі своіми співвітчизниками, і я пообіцяв незабаром навідатися. Потім він ефектно підняв капелюх, прощаючись із Синтією, і ми рушили до котеджу.

– Дуже приемний чоловік, – сказала Синтія. – Я й не знала, що ви знайомі.

– Самі того не знаючи, ви виявили гостинність до знаменитості, – відповів я.

Решту дороги я переказував ім різні подвиги й перемоги Еркюля Пуаро.

Усі повернулися в чудовому настроі. Коли ми ввійшли в передпокій, місіс Інглторп вийшла зі свого будуара. Здавалося, вона чимось стривожена й засмучена.

– А, це ви, – сказала вона.

– Тітонько Емілі, щось сталося? – запитала Синтія.

– Звісно, ні, – різко відповіла місіс Інглторп. – Що може статися?

Тоді вона помітила Доркас, покоївку, яка йшла в ідальню, і попросила її занести в будуар кілька марок.

– Так, мадам. – Стара служниця завагалася, а тоді нерішуче додала: – Мадам, може, вам краще лягти спати? У вас дуже втомлений вигляд.

– Мабуть, ти маєш рацію, Доркас… Так… Ні… Не зараз. Мушу закінчити кілька листів, перш ніж заберуть пошту. Ти розпалила камін, як я просила?

– Так, мадам.

– Тоді я ляжу одразу ж після вечері.

Вона знову повернулася в будуар, а Синтія дивилася їй услід.

– Оце так! Цікаво, що ж сталося? – звернулася вона до Лоуренса.

Він, здавалося, не почув її, бо, не зронивши й слова, розвернувся й вийшов із будинку.

Я запропонував дівчині трохи пограти в теніс перед вечерею і, коли Синтія погодилася, побіг нагору по ракетку.

Сходами спускалася місіс Кавендіш. Можливо, це моя вигадка, та вона також мала дивний стурбований вигляд.

– Добре прогулялися з доктором Бауерстайном? – запитав я, намагаючись бути якомога байдужішим.

– Я не ходила, – коротко відповіла вона. – Де місіс Інглторп?

– У будуарі.

Вона схопилася рукою за поруччя, тоді, здавалося, зібралася з силами перед зустріччю й швидко спустилася повз мене сходами, пройшла через коридор до будуара й, увійшовши, зачинила за собою двері.

Коли за кілька хвилин, прямуючи на тенісний корт, я пробігав повз відчинене вікно будуара, то не міг не почути уривок з їхнього діалогу. Мері Кавендіш говорила голосом жінки, яка відчайдушно намагається не втратити самоконтролю:

– Тобто ви не покажете це мені?

На що місіс Інглторп відповіла:

– Люба моя Мері, це не має нічого спільного з тією справою.

– Тоді покажіть мені.

– Запевняю тебе, це не те, що ти думаеш. Це взагалі тебе не стосуеться.

На що Мері Кавендіш відповіла з дедалі сильнішою гіркотою в голосі:

– Звичайно, я мала здогадатися, що ви покриватимете його.

Синтія чекала мене й нетерпляче заговорила:

– Що я розповім! Була жахлива сварка! Я вже все дізналася від Доркас.

– Що за сварка?

– Між тіткою Емілі та ним! Я таки сподіваюся, що вона нарешті викрила його!

– То Доркас була присутня?

– Звичайно, ні. Просто «випадково проходила біля дверей». Таку бучу здійняли. Хотіла б я знати, що ж саме там було.

Я пригадав смагляве обличчя місіс Райкес, а також попередження Івлін Говард, але розсудливо вирішив притримати язик за зубами, поки Синтія перебирала всі можливі гіпотези й піднесено висловила надію:

– Тітка Емілі прожене його геть і ніколи більше з ним не говоритиме.

Я намагався знайти Джона, але його ніде не було. Очевидно, сьогодні пополудні відбулося щось дуже важливе. Я намагався забути випадково почуті слова, але як не старався, не зміг повністю стерти іх зі своеі пам'яті. Який стосунок мала Мері Кавендіш до цієі справи?

Коли я спустився на вечерю, у вітальні був містер Інглторп. Його обличчя не виказувало жодноі емоціі, як завжди, і мене знову вразила абсурдна нереальність цього чоловіка.

Нарешті спустилася місіс Інглторп. Вона все ще мала схвильований вигляд, і під час іди панувала натягнута тиша. Інглторп був надзвичайно мовчазний. Як правило, він оточував

дружину маленькими знаками уваги, підкладаючи ій під спину подушечку, граючи роль відданого чоловіка. Відразу по обіді місіс Інглторп знову пішла до своеі кімнати.

– Мері, принеси мені каву, – звеліла вона. – У мене п’ять хвилин, щоб переглянути пошту.

Ми з Синтією сіли біля відчиненого вікна вітальні. Мері Кавендіш принесла нам каву. Вона здавалася збудженою.

– Вам, молоді люди, увімкнути світло чи ви надаете перевагу сутінкам? – запитала вона. – Синтіе, віднесеш каву місіс Інглторп? Я зараз наллю.

– Не хвилюйся, Мері, – сказав Інглторп. – Я віднесу це Емілі.

Він налив чашку кави й, обережно несучи ii, вийшов із кімнати.

Лоуренс пішов за ним, а місіс Кавендіш сіла біля нас.

Усі трое якийсь час сиділи в тиші. Славна була ніч, спекотна та спокійна. Місіс Кавендіш трохи обвівала себе пальмовим листком.

– Надто душно, – тихо сказала вона. – Буде гроза.

Прикро, але моменти гармоніі такі короткі! Мое блаженство різко обірвав добре відомий, але глибоко ненависний мені голос із холу.

– Доктор Бауерстайн! – вигукнула Синтія. – Дивний час для візиту!

Я ревниво зиркнув на Мері Кавендіш, але, схоже, це ii зовсім не схвилювало, ніжна блідість ii обличчя не змінилася.

Через якусь мить Альфред Інглторп провів у кімнату доктора, який, розсміявшись, заявив, що йому не варто заходити до вітальні в такому вигляді. І правда, видовище було жалюгідне, бо гість сильно заляпався брудом.

– Що це ви робили, докторе? – викрикнула місіс Кавендіш.

– Мушу спершу вибачитися, – сказав чоловік. – Я не збирався заходити, але містер Інглторп наполягав.

– Ну, Бауерстайне, ви в жахливому стані, – зазначив Джон, входячи з холу. – Випийте кави та розкажіть нам, що ж із вами сталося.

– Дякую. Розкажу.

Він розсміявся з легким відтінком гіркоти, описуючи, як виявив надзвичайно рідкісний вид папороті у важкодоступному місці та як, намагаючись дістатися до рослини, шубовснув, на свій сором, у найближчу калюжу.

– Сонце швидко висушило мене, – додав він, – але боюся, що мій зовнішній вигляд ганебний.

Саме цієї миті місіс Інглторп із холу покликала Синтію, і дівчина вибігла з вітальні.

– Люба, будь ласка, віднеси мій бювар. Піду спати.

Двері в передпокій були відчинені навстіж. Я встав, коли Синтія зірвалася з місця, Джон сидів поруч зі мною. Тобто було трое свідків, які могли б заприсягнути, що місіс Інглторп сама несла каву, ще не відпивши з чашки. Для мене вечір виявився повністю зруйнованим присутністю доктора Бауерстайна. Здавалося, що цей чоловік ніколи не піде. Нарешті він піднявся, і я зітхнув із полегшенням.

– Я проведу вас у село, – сказав містер Інглторп. – Мушу зустрітися з нашим розпорядником щодо деяких рахунків на будинок. – Він повернувся до Джона. – Мене не чекайте. Візьму з собою ключ від вхідних дверей.

Розділ третій

Ніч трагедії

Для того щоб ця частина моєї розповіді була зрозумілішою, надаю план другого поверху Стайлзу. Вхід до кімнат прислуги пролягає через двері Б. Вони не з’єднані з правим крилом, де знаходяться покої Інглторпів.

Здавалося, була середина ночі, коли мене розбудив Лоуренс Кавендіш. У його руці була свічка, а на обличчі – тривога, з якої я зрозумів, що трапилося щось серйозне.

– У чому річ? – запитав я, підводячись у ліжку й намагаючись зібратися з думками.

– Боюся, матері дуже зле. У неї якийсь напад. На жаль, вона замкнулася в кімнаті.

– Уже йду.

Я вискочив із ліжка і, кутаючись у халат, поквапився за Лоуренсом уздовж коридору та галереї до правого крила будинку.

До нас приєдналися Джон Кавендіш і ще дехто зі слуг, які стояли неподалік із приголомшеним виглядом. Лоуренс глянув на брата.

– Як нам діяти?

Я подумав, що ніколи ще його невпевненість не була такою виразною.

Джон із силою посмикав клямку дверей місіс Інглторп, та це не дало жодного ефекту. Двері, очевидно, були замкнені зсередини. На той момент уже всі мешканці будинку були на ногах. Із кімнати долинали дуже тривожні звуки. Стало очевидно, що треба діяти.

– Спробуйте пробратися через кімнату містера Інглторпа, сер, – волала Доркас. – Бідолашна господиня!

Раптом я зрозумів, що Альфреда Інглторпа тут не було, лише його одного. Джон відчинив двері до його кімнати. Там було дуже темно, та позаду йшов Лоуренс зі свічкою, і в мерехтливому світлі ми побачили, що ліжко застелене, і жодних ознак того, що до цього в кімнаті хтось перебував.

Ми одразу попрямували до суміжних дверей. І вони були замкнені зсередини. Що ж робити?

– Ой, лишенько, сер, – лементувала Доркас, заламуючи руки, – як же нам діяти?

– Треба виламувати двері, я гадаю. Хоча це буде важко. Хай якась із покоївок розбудить Бейлі та відправить його по доктора Вілкінза. Тепер спробуймо двері. Хоча заждіть, е ще двері до кімнати міс Синтії?

– Так, сер, та вони завжди замкнені. Ніколи не відчинялися.

– Можна просто глянути.

Джон швиденько побіг до кімнати міс Синтії. Там уже була Мері Кавендіш, що трясла

дівчину, яка, напевно, мала надзвичайно міцний сон, і намагалася ii розбудити.

За кілька секунд він повернувся.

– Нічого хорошого. Теж замкнені. Треба виламувати двері. Здається, ці менш міцні, ніж ті, що з коридору.

Ми напружилися та налягли всі разом. Двері було зроблено з суцільного дерева, і якийсь час вони опиралися нашим зусиллям, та зрештою піддалися під нашою вагою і з голосним гуркотом відчинилися навстіж.

Ми всі загриміли всередину, Лоуренс досі зі свічкою в руці. Місіс Інглторп лежала в ліжку, усе ii тіло було охоплене сильними конвульсіями, під час яких, вона, напевно, перевернула столик поруч із ліжком. Проте, коли ми ввійшли, ii кінцівки розслабилися, і жінка відкинулася на подушки.

Джон перетнув кімнату й запалив газову лампу. Потім, обернувшись до Енні, одніеі з покоівок, попросив ii піти до ідальні та принести бренді. Після цього підійшов до своеі матері, у той час як я відмикав двері в коридор.

Я повернувся до Лоуренса, щоб сказати, що краще піду, якщо моя допомога не потрібна, та слова завмерли на губах. Мені ще ніколи не доводилося бачити такий переляканий вираз обличчя. Він був блідий, наче крейда. Зі свічки, яку чоловік тримав тремтячими руками, на килим капав віск. Очі, сповнені жахом чи якоюсь схожою емоціею, непорушно дивилися в точку поверх моеі голови на дальній стіні. Наче він побачив щось, що змусило його закам'яніти. Інстинктивно я прослідкував його погляд, та нічого незвичайного не побачив. Мерехтіння попелу в каміні, акуратно виставлені в ряд прикраси на поличці над ним – нічого загрозливого.

Сила нападів місіс Інглторп, здається, згасала. І вона почала говорити уривками.

– Уже краще… так раптово… необдумано вчинила… замкнувшись.

На ліжко впала тінь, підвівши погляд, я побачив Мері Кавендіш, що стояла у дверях, обійнявши рукою Синтію. Здавалося, вона підтримувала дівчину, яка мала розгублений вигляд і була сама на себе не схожа. Її обличчя було дуже рум'яне, і вона невпинно позіхала.

– Бідна Синтія дуже налякалася, – тихо мовила місіс Кавендіш.

Сама вона – я помітив – була одягнена у свій білий робочий одяг. Напевно, уже було пізніше, ніж я гадав. Я побачив слабкий промінчик денного світла, що пробивався крізь штори на вікні, і годинник на полиці над каміном указував, що вже майже п'ята.

Мене раптом наполохав придушений крик, що линув від ліжка. Бідолашну жінку скував новий напад болю. Конвульсії були настільки сильні, що здавалися нестерпними. Усі розгубилися. Ми скупчилися навколо неі, не спроможні допомогти чи полегшити страждання. Від останньоі конвульсії місіс Інглторп відірвалася від ліжка, опираючись на голову й на п'яти, неймовірно вигнувши тіло дугою. Мері та Джон безуспішно намагалися дати ій ще бренді. Минули миті. І знову – тіло дивно вигнулося дугою.

У цей момент доктор Бауерстайн увійшов до кімнати, авторитетно всіх розштовхуючи. На секунду він завмер на місці, дивлячись на постать у ліжку, але в ту ж мить місіс Інглторп придушено закричала, спрямувавши погляд на доктора:

– Альфред… Альфред… – і непорушно впала на подушки.

Поспіхом доктор підійшов до ліжка, схопив іі за руки та енергійно почав ними рухати, виконуючи штучне дихання, наскільки мені відомо. Він віддав кілька коротких і різких наказів прислузі. Авторитарним помахом руки відіслав нас усіх до дверей. Ми дивилися на нього із захопленням, хоча в душі всі вже знали, що було занадто пізно і щось удіяти вже неможливо. З виразу його обличчя я розумів, що й у нього самого було мало надіі.

Зрештою він полишив своі спроби, сумно хитаючи головою. І в цю мить ми почули кроки ззовні та доктор Вілкінз, особистий лікар місіс Інглторп, огрядний метушливий невеличкий чоловік, увірвався всередину.

Доктор Бауерстайн у кількох словах пояснив, як він проходив повз ворота будинку, коли з них виіхав автомобіль, і як поквапився хутчіш до будинку в той час, коли автомобіль поіхав по доктора Вілкінза. Кволим рухом руки вказав на постать у ліжку.

– Ду-уже печально. Ду-уже печально, – бурмотів доктор Вілкінз. – Бідолашна мила жінка. Завжди робила забагато… забагато… не слухала моіх порад. Я попереджував іі: «Шануйтеся». Але ні… іі бажання творити добро було занадто сильним. І природа повстала. При-ро-да по-вста-ла.

Я помітив, що доктор Бауерстайн пильно дивився на місцевого лікаря, звертаючись до нього.

– Конвульсії були дуже потужні, докторе Вілкінз. Шкода, що вас не було тут, щоб побачити. Вони були… стовбнякового типу.

– Ах! – сказав доктор Вілкінз, замислившись.

– Волів би поговорити з вами наодинці, – мовив доктор Бауерстайн і звернувся до Джона:
– Ви не проти?

– Звичайно, ні.

Усі вийшли в коридор, залишивши обох лікарів наодинці, я почув, як позаду нас двері замкнулися на ключ.

Ми повільно спустилися сходами. Я був надзвичайно збуджений. До певної міри я володів дедуктивним талантом, і поведінка доктора Бауерстайна підняла в думках бурю різноманітних висновків. Мері Кавендіш поклала долоню на мою руку.

– Що ж таке? Чому доктор Бауерстайн поводився так… дивно?

Я глянув на неї.

– Знаєте, що я думаю?

– Що?

– Послухайте! – Я оглянувся, чи ніхто нас не чує, і знизив голос до шепоту. – Думаю, її отруїли! Упевнений, доктор Бауерстайн це підозрює.

– Що? – Жінка притислася до стіни, її зіниці сильно розширилися.

Потім вона закричала так, що я аж налякався:

– Ні, ні! Тільки не це… не це!

Вирвавшись від мене, вона побігла догори сходами. Я попрямував за нею, боячись, щоб Мері не знепритомніла. Коли я її наздогнав, вона стояла, опершись на поруччя, смертельно бліда. Жінка роздратовано відмахнулася від мене рукою.

– Ні, ні… залиште мене. Мені краще побути самій. Дозвольте мені побути в спокої кілька хвилин. Ідіть униз до інших.

Я знехотя скорився. Джон і Лоуренс були в ідальні. Я мовчки приєднався до них та, гадаю, висловив загальну думку, коли зрештою порушив тишу:

– Де містер Інглторп?

Джон похитав головою.

– Його немає в будинку.

Наші погляди зустрілися. Де ж був Альфред Інглторп? Його відсутність дивна й незрозуміла. Я згадав передсмертні слова місіс Інглторп. Що вони означали? Що ще вона могла б нам розповісти, якби ій вистачило часу?

Нарешті ми почули, як лікарі спускаються сходами. Доктор Вілкінз мав вигляд самовдоволений та захоплений і намагався приховати внутрішне хвилювання зовнішнім спокоем. Доктор Бауерстайн залишався на задньому плані, його похмуре бородате обличчя лишалося незмінним. Доктор Вілкінз говорив за них обох. Він звернувся до Джона:

– Містере Кавендіш, прошу вашої згоди на розтин.

– Це обов'язково? – похмуро запитав Джон. Його обличчя скривилося від болю.

– Абсолютно, – мовив доктор Бауерстайн.

– Тобто?

– Ні доктор Вілкінз, ні я не зможемо надати довідку про смерть, зважаючи на обставини.

Джон схилив голову.

– У такому разі в мене немае іншого вибору, ніж погодитися.

– Дякую, – коротко сказав доктор Вілкінз. – Ми пропонуемо зробити це завтра ввечері… тобто вже сьогодні ввечері. – І він зиркнув на денне світло. – Зважаючи на обставини, навряд чи вдасться уникнути розслідування смерті… Такі формальності е обов'язковими, та прошу вас не хвилюватися.

Зависла пауза, а потім доктор Бауерстайн вийняв два ключі з кишені та вручив іх Джонові.

– Це ключі від обох кімнат. Я іх замкнув, і, на мою думку, на цей час краще, щоб вони так і залишалися.

Після цього лікарі пішли.

У мене в голові крутилася думка, яку я врешті вирішив висловити. Та відчував, що варто бути обачним у цій справі. Я знав, що Джон боявся будь-якоі публічності, він – легкий у спілкуванні оптиміст, який ішов на компроміс при виникненні проблем. Буде важко переконати його в розважливості мого плану. Лоуренс, з іншого боку, менш консервативний та з багатою уявою, був для мене прийнятнішим однодумцем. Безсумнівно, настала мить, коли я мав узяти ініціативу у свої руки.

– Джоне, – сказав я, – хочу тебе дещо попросити.

– Що ж?

– Пам’ятаеш, я згадував про свого друга Пуаро? Бельгійця, що зараз тут перебуває? Він – славетний детектив.

– Так.

– Хочу, щоб ти дозволив мені покликати його… розслідувати цю справу.

– Що… зараз? До розтину?

– Швидка реакція – це перевага, якщо… якщо були якісь протизаконні дії.

– Дурниці! – залементував Лоуренс злісно. – На мою думку, це все вигадки Бауерстайна! У Вілкінза й думки такоі не було, доки Бауерстайн ii йому не підкинув. Але, як і всі професіонали, Бауерстайн мае своі химери. Отрута – то його хобі, тож вона йому всюди ввижаеться.

Зізнаюся, мене здивувала реакція Лоуренса. Він рідко бував таким різким у будь-чому.

Джон вагався.

– Я не поділяю твоеі думки, Лоуренсе, – зрештою промовив він. – Я схиляюся до того, щоб надати Гастінгсу свободу дій, хоча я б, мабуть, трішки зачекав. Навіщо нам непотрібні скандали?

– Ні, ні, – із запалом сказав я, – вам нічого боятися. Пуаро – сама конфіденційність.

– Гаразд, роби як знаеш. Залишаю це на тебе. Хоча якщо все саме так, як ми підозрюемо, то справа цілковито зрозуміла. Хай мене простить Бог, якщо я його безпідставно звинувачую!

Я глянув на свій годинник. Шоста година. Вирішив не втрачати більше часу.

Проте відстрочку на п’ять хвилин я таки собі дозволив і провів іх, порпаючись у бібліотеці, доки не знайшов медичну книжку, у якій був опис отруення стрихніном.

Розділ четвертий

Пуаро розслідує

Будинок, у якому мешкав бельгієць у селі, розташувався неподалік паркових воріт. Туди швидше можна було дістатися вузькою стежиною у високій траві, оминаючи звивистий в'їзд. Тож я пішов тим шляхом і майже дістався будиночка, коли мою увагу привернула постать чоловіка, що біг у мій бік. То був містер Інглторп. Де ж він перебував до цього часу? Як збирався пояснити свою відсутність?

Він одразу ж на мене накинувся.

– Боже мій! Це жахливо! Бідолашна моя дружина! Я щойно довідався.

– Де ви були? – запитав я.

– Мене затримав учора ввечері Денбі. Було вже по першій, коли ми закінчили. Потім я зрозумів, що все-таки забув ключа. Не хотів підіймати на ноги весь будинок, тож Денбі запропонував мені переночувати в нього.

– Як ви почули ці новини? – знову запитав я.

– Вілкінз прийшов до Денбі, щоб повідомити йому. Моя бідна Емілі! Така саможертовна… така благородна особистість. Вона переоцінила свої сили.

Мене переповнило почуття відрази. Який же цей чоловік самовдоволений ханжа!

– Маю поспішати, – сказав я, вдячний, що той не допитувався, куди саме.

За кілька хвилин я стукав у двері котеджу «Ліствейз».

Не отримавши відповіді, я нетерпляче повторив свою спробу. Наді мною обережно відчинилося вікно, і з нього визирнув сам Пуаро.

З його вуст вилетів здивований вигук, коли він угледів мене. Кількома словами я описав нічну трагедію й попросив його допомоги.

– Заждіть, друже, я вас впущу, і ви розповісте мені все про цю справу, доки я вдягатимуся.

За мить Пуаро відчинив двері та провів мене в кімнату. Там посадовив у крісло, і я переповів усе про подію, нічого не приховуючи, не оминаючи жодної обставини, хоч би якою незначною вона видавалася, у той час як сам він акуратно й методично вибирав собі одяг.

Я розповів йому про те, як прокинувся, про передсмертні слова місіс Інглторп, про відсутність ії чоловіка, про сварку напередодні, про уривки розмови між Мері та ії свекрухою, яку я підслухав, про попередню сварку між місіс Інглторп та Івлін Говард і про натяки останньої.

Моя розповідь не видалася такою зрозумілою, як мені того хотілося. Я повторювався кілька разів і час від часу повертався назад, забуваючи про деякі деталі. Пуаро люб'язно всміхався до мене.

– Думки плутаються? Чи не так? Не поспішайте, mon ami. Ви напружені; ви збуджені… і це природно. Тепер, коли ми заспокоїлися, розставимо факти акуратно, на свої місця. Ми аналізуватимемо й відкидатимемо. Важливі – на один бік; неважливі – фух… – Він скривив свое схоже на херувимчика обличчя й досить комічно дмухнув. – Відганятимемо їх геть!

– Це все дуже добре, – запротестував я, – та звідки ви знатимете, які важливі, а які – ні? Це завжди здається мені таким складним.

Пуаро енергійно захитав головою. І почав розгладжувати вуса з надзвичайною турботою.

– Усе не так. Voyons! [3 - Побачимо! (фр.)]Один факт веде до іншого й так далі. Чи наступний до нього пасує? A merveille! [4 - Чудово! (фр.)] Чудово! Ідемо далі. Наступний факт – ні! О, як цікаво! Чогось не вистачає, немає ланки в ланцюжку. Ми досліджуємо. Шукаємо. І ось маленький цікавий факт, мізерна часточка, яка ні до чого не пасувала, то вставимо ії тут! – Він екстравагантно махнув рукою. – Це – значуще! Дуже важливе!

– Та-ак…

– Ах! – Пуаро зажестикулював пальцем до мене так енергійно, що я аж відсахнувся. – Знайте! Біда буде детективові, що каже: «Це така дрібниця, що вона не має значення. Це мені не потрібно. Я про це забуду». Це породжує плутанину! Усе має значення.

– Я знаю. Ви завжди мені про це нагадували. Тому я й розповідав усе в подробицях, попри те, видаються вони мені важливими чи ні.

– І я вами дуже задоволений. У вас хороша пам'ять, і ви чесно подали мені всі факти. Не казатиму про порядок, у якому ви їх виклали… направду, мені прикро! Але я ставлюся до цього поблажливо: ви засмучені. І, гадаю, саме через це оминули важливу обставину.

– Ви про що? – запитав я.

– Ви не розповіли мені, чи місіс Інглторп добре поїла минулого вечора.

Я сидів і дивився на нього. Напевно, війна подіяла на мозок маленького чоловічка. Він чистив свое пальто перед тим, як його одягти, і здавався цілковито поглинутим у цей процес.

– Не пам'ятаю, – відповів я. – І в будь-якому разі я не розумію…

– Не розуміете? Але ж це чи не найважливіше.

– Не розумію чому, – мовив я трохи роздратовано. – Наскільки я пам'ятаю, вона багато не іла. Жінка була очевидно засмучена, що зіпсувало іі апетит. Це природно.

– Так, – вдумливо промовив Пуаро, – це природно.

Він відчинив шухляду та вийняв невеличкий портфель, потім обернувся до мене.

– Я готовий. Ідемо до маетку, вивчатимемо справу на місці. Перепрошую, mon ami, ви поспіхом одягалися, і ваша краватка змістилася набік. Дозвольте. – Він управним рухом іі вирівняв. – ?а у est! [5 - От і все! (фр.)] Що ж, рушаймо?

Ми поквапилися до селища, повернули біля воріт будинку. Пуаро зупинився на мить, пильно роздивився прекрасні простори парку, що досі виблискували ранковою росою.

– Яка краса, яка краса, та бідолашна родина охоплена сумом, зламана горем.

Він незворушно на мене дивився, коли це говорив, і я відчув, як зашарівся під його тривалим поглядом.

Чи була родина зламана горем? Чи сум від смерті місіс Інглторп був таким великим? Я зрозумів, що в цьому оточенні бракувало емоційності. У померлоі жінки не було дару всеосяжноі любові. Їі смерть породила шок, напруженість, та ніхто за нею щиро не сумуватиме.

Пуаро, здавалося, прочитав моі думки. Він похмуро кивнув головою.

– Ні, ви маете рацію, – сказав він, – усе було б інакше, якби там існував міцний кровний зв'язок. Вона була добра та щедра до Кавендішів, та не була іхньою рідною мамою. Кров мае значення, завжди пам'ятайте: кров мае значення.

– Пуаро, – мовив я, – я волів би довідатися, чому ви цікавилися тим, що вживала місіс Інглторп минулого вечора? Я все прокручую це в думках, але ніяк не можу зрозуміти, який це мае стосунок до справи.

Він мовчав кілька хвилин, крокуючи поруч зі мною, та зрештою промовив:

– Я не проти вам розповісти, хоча ви знаете, що я не маю звички щось пояснювати до завершення. Наразі існує точка зору, що місіс Інглторп померла від отруєння стрихніном, за припущенням, поданого їй з кавою.

– Так.

– Що ж, о котрій годині подавали каву?

– Близько восьмої.

– Отож вона її пила між восьмою та пів на дев'яту, не пізніше. Проте стрихнін – достатньо сильна отрута. Його дія була б відчутною дуже швидко, можливо, за годину. Але у випадку місіс Інглторп симптоми не проявилися до п'ятої години наступного ранку: дев'ять годин! Та велика кількість їжі, спожитої в той самий час, що й отрута, могла б сповільнити її дію, хоча навряд чи на такий довгий час. Проте цю можливість варто взяти до уваги. Але, зважаючи на сказане вами, вона небагато з'їла на вечерю, а симптоми не розвинулися аж до наступного ранку! А це вже досить цікава обставина, друже. Щось може проявитися на розтині, що пояснить це. А до того – просто запам'ятайте це.

Коли ми наблизилися до будинку, нас вийшов зустрічати Джон. Його обличчя мало стомлений і змарнілий вигляд.

– Це просто жахлива справа, мсьє Пуаро, – сказав він. – Чи Гастінгс пояснив вам, що ми хвилюємося щодо розголошення?

– Цілковито вас розумію.

– Бачите, на цей час то лише підозри. Немає нічого конкретного.

– Власне. Але варто перестрахуватися.

Джон звернувся до мене, виймаючи свій портсигар, запалюючи цигарку.

– Знаете, що той чоловік, Інглторп, повернувся?

– Так. Я його зустрів.

Джон жбурнув сірник у клумбу поруч, що було для Пуаро неприйнятним. Він підняв сірник і обережно його закопав.

– Важко зрозуміти, як до нього ставитися.

– Такі труднощі довго не триватимуть, – тихо промовив Пуаро.

Джон мав розгублений вигляд, не зовсім розуміючи прихованого значення цих слів. Він вручив мені два ключі, які передав доктор Бауерстайн.

– Покажіть мсье Пуаро все, що він бажае побачити.

– Кімнати замкнені? – запитав Пуаро.

– Доктор Бауерстайн уважав це за потрібне.

Пуаро вдумливо захитав головою.

– Тож він у цьому впевнений. Що ж, це спрощує наше завдання.

Ми разом піднялися до кімнати, де сталася трагедія. Для зручності надаю планування кімнати та розташування меблів.

Пуаро замкнув двері зсередини й миттево взявся до інспекції кімнати. Він переходив від однієї речі до іншої з прудкістю коника-стрибунця. Я залишався біля дверей, боячись зруйнувати якісь докази. Пуаро ж, здається, не оцінив мою передбачливість.

– Що з вами таке, друже, – залементував він, – чого ви там стоіте… як то кажуть?… ага, так, як загрузле порося?

Я пояснив, що боявся зруйнувати якісь сліди.

– Сліди? Що за вигадки! Через цю кімнату вже пройшла армія людей! Які шанси тут натрапити на сліди? Ні, підходьте сюди та допоможіть мені в пошуках. Я поставлю тут свій портфель, допоки мені він не знадобиться.

Він поставив портфель на круглий столик біля вікна, але то виявилося невдалою ідеею: верхня частина столу була погано прикріплена, він перехилився, і портфель з'їхав на підлогу.

– En voil? une table! [6 - Ото стіл! (фр.)] – закричав Пуаро. – О, друже, можна жити у великому будинку, та все одно не мати комфорту.

Після цього короткого повчання він знову взявся до пошуків.

На якийсь час його увагу привернув невеличкий фіолетовий бювар із ключем у замку на письмовому столі. Він витяг ключ із замка й передав мені, щоб я його оглянув. Проте я нічого особливого не помітив. То був звичайний ключ марки «Єйл», із закрученим крізь нього шматком дроту.

Потім він оглянув виламані нами двері, переконавшись у тому, що засув справді було прострілено. Тоді попрямував до протилежних дверей, які вели до кімнати Синтії. Ті теж були замкнені, як я вже згадував. Проте він не полінувався відімкнути їх, кілька разів відчиняючи та зачиняючи; потім спробував це робити дуже обережно, щоб не спричинити жодного шуму. Раптом щось привернуло його увагу в самому засуві. Він його уважно розглянув, потім спритно підхопив зі свого портфеля щипці, вийняв звідти щось мініатюрне й помістив це в конверт.

На комоді була таця зі спиртовою лампою й маленькою каструлею. У посудині виднілася невелика кількість темної рідини, поруч стояла порожня чашка на блюдечку, з якої, очевидно, пили.

Як я міг бути таким неуважним, щоб не помітити це? То були важливі докази. Пуаро самовіддано вмочив туди палець і обережно скуштував.

– Какао… гадаю… з ромом.

Він перейшов до безладу на підлозі, де поруч із ліжком перевернувся стіл. Лампа, якісь книжки, в'язка ключів, розбитий шматок кавової чашки – усе лежало на підлозі.

– О, цікаво, – мовив Пуаро.

– Мушу зізнатися, що не бачу тут нічого надто цікавого.

– Не бачите? Погляньте на лампу… скляний циліндр розбитий у двох місцях; шматки так і лежать, як упали. Та дивіться: кавова чашка розчавлена в порошок.

– Що ж, – стурбовано мовив я, – гадаю, хтось на неї наступив.

– Саме так, – проговорив Пуаро дивним голосом. – Хтось на неї наступив.

Він підвівся з колін і повільно перетнув кімнату до полиці над каміном, де зупинився й бездумно перебирав статуетки, рівненько їх розставляючи. Чоловік робив так, коли нервував.

– Mon ami, – сказав він, обертаючись до мене, – хтось наступив на ту чашку, розтерши її в

порошок, і зроблено це тому, що в ній був стрихнін, або – що набагато серйозніше – тому, що в ній не було стрихніну!

Я не відповів. Я стояв здивований, та знав, що не варто його просити пояснити. За якусь мить Пуаро продовжив свое розслідування. Він підняв в'язку ключів з підлоги і, перебираючи іх у руках, урешті вибрав один, світлий і блискучий, який вставив у бювар. Ключ підійшов, і детектив відімкнув його та, мить провагавшись, зачинив і знову замкнув, кинув в'язку ключів, разом із тим, що спочатку був у замку, у свою кишеню.

– Я не маю повноважень оглядати ці папери. Та це повинно бути зроблено, негайно!

Після цього він уважно оглянув шухляди умивального столика. Перетнув кімнату до вікна ліворуч. Кругла пляма, ледь помітна на коричневому килимі, здавалося, надзвичайно його зацікавила. Він опустився на коліна, докладно іі розглядаючи, навіть понюхав іі.

Урешті налив кілька крапель какао в пробірку, акуратно іі закривши. Далі дістав свій записник.

– У цій кімнаті ми виявили, – проговорив він, інтенсивно щось записуючи, – шість пунктів, на які варто звернути увагу. Мені іх перерахувати чи ви бажаете?

– Вам, – поспіхом відповів я.

– Гаразд тоді. Один – кавова чашка була розтерта в порошок; два – бювар із ключем у замку; три – пляма на підлозі.

– Вона могла бути там уже давно, – перебив його я.

– Ні, бо досі вогка на дотик і пахне кавою. Чотири – фрагмент якоісь темно-зеленоі тканини… лише кілька ниточок, та можна розгледіти.

– Ах! – вигукнув я. – Ось що ви заклеіли в конверт.

– Так. Це може виявитися шматком сукні самоі місіс Інглторп, що не так значуще. Подивимося. П'ять – ось це! – драматичним жестом він указав на велику пляму від воску зі свічки на підлозі поруч із письмовим столом. – Це повинно було б статися вчора, в іншому разі хороша покоівка прибрала б іі з допомогою промокального паперу та гарячоі праски. Одного разу один із моіх улюблених капелюхів… та зараз не про це.

– Найпевніше, це трапилося вчора ввечері. Ми були надзвичайно схвильовані. Можливо, сама місіс Інглторп упустила свічку.

– Ви принесли лише одну свічку до кімнати?

– Так. Її тримав Лоуренс Кавендіш. Та він був такий збуджений. Здається, він побачив щось он там, – я вказав на полицю над каміном, – що його цілковито паралізувало.

– Як цікаво, – швидко проговорив Пуаро. – Так. Із цього можна робити висновки, – його погляд пройшовся по всій довжині стіни. – Але то не його свічка зробила таку велику пляму, бо, як ви можете помітити, це білий віск, а свічка мсье Лоуренса, яка досі стоїть на туалетному столику, рожева. З іншого боку, місіс Інглторп не мала свічки в кімнаті, лише лампу для читання.

– То, – сказав я, – які ваші висновки?

Мій друг відповів, роздратувавши мене, натякаючи, що мені варто скористатися власними природними можливостями.

– А шостий пункт? – запитав я. – Гадаю, це зразок какао.

– Ні, – вдумливо промовив Пуаро, – я міг би його включити до цих шести, але цього не зробив. Ні, шостий пункт я наразі не виголошуватиму.

Він швидко оглянув кімнату.

– Тут уже нічого робити, на мою думку, хіба що… – Він наполегливо й довго вдивлявся в згаслий попіл на камінній решітці. – Вогонь горить… і знищує. Та випадково… там може бути… гляньмо!

Ставши на коліна й опершись на руки, він почав завзято перекидати попіл з решітки через огорожу каміна, але робив це дуже обережно. Раптом з його вуст почувся приглушений вигук.

– Щипці, Гастінгсе!

Я похапцем передав їх йому, а він уміло витяг маленький шматок обвугленого паперу.

– Ось, mon ami! – залементував він. – Що ви на це скажете?

Я пильно оглянув фрагмент. Ось точне його відтворення:

Я розгубився. Фрагмент був якийсь товстий, не схожий на звичайний папір для письма. Раптом мені сяйнула думка.

– Пуаро! – крикнув я. – То фрагмент заповіту!

– Власне.

Я незадоволено на нього глянув.

– Вас це не дивує?

– Ні, – відповів той похмуро. – Я цього очікував.

Я віддав шматок паперу й простежив за тим, як він поклав його до свого портфеля з такою ж послідовною обережністю, з якою поводився з усім. Мої думки плуталися. Що то за загадки із заповітом? Хто його знищив? Та сама особа, що залишила воскову пляму на підлозі? Очевидно. Та як хтось зміг отримати доступ? Усі двері були замкнені зсередини.

– Тепер, друже, – різко мовив Пуаро, – час іти. Я волів би поставити кілька запитань покоївці… Доркас її звуть, чи не так?

Ми пройшли через кімнату Альфреда Інглторпа, а Пуаро затримався настільки, щоб зробити хоча й короткий, але вичерпний огляд. Ми вийшли крізь ті ж двері, замкнувши і їх, а також двері місіс Інглторп, як це було до того.

Я провів його до будуара, який він висловив бажання відвідати, а сам пішов шукати Доркас.

Проте, коли я повернувся з нею, будуар був порожнім.

– Пуаро, – покликав я, – де ви?

– Я тут, друже.

Він вийшов крізь французьке вікно і стояв, здавалося, зачарований клумбами різноманітних форм.

– Чарівливо! – бурмотів він. – Чарівливо! Яка симетрія! Гляньте на цей півмісяць, а ці ромби… така чепурність заворожує око. Та й розташування рослин ідеальне. Усе було нещодавно зроблено, так?

– Так, здається, цим займалися вчора по обіді. Та заходьте, Доркас уже тут.

– Eh bien, eh bien! Не карайте мене за мить насолоди цим видом.

– Так, але ця справа важливіша.

– Чому ви думаете, що ці милі бегонії менш важливі?

Я знизав плечима. Із ним важко сперечатися, якщо він у чомусь переконаний.

– Ви не погоджуетеся? Але так воно і е. Що ж, підемо й опитаемо сміливу Доркас.

Доркас стояла в будуарі: руки схрещені на грудях, сиве волосся здіймалося цупкими кучерями під білим чепчиком. Вона була прикладом доброі староі прислуги.

У своему ставленні до Пуаро вона виявляла підозріливість, та він невдовзі зламав ii захист. Детектив підсунув ближче стілець.

– Благаю, сядьте, мадемуазель.

– Дякую, сер.

– Ви працювали на свою господиню багато років, правда?

– Десять років, сер.

– Це дуже тривале та дуже віддане служіння. Ви надто прив’язалися до неі, правда?

– Господиня була надзвичайно добра до мене, сер.

– Тоді ви не заперечуватимете проти того, щоб відповісти на кілька запитань. Містер Кавендіш цілковито погодився на те, щоб я вам іх поставив.

– О, гаразд, сер.

– Тоді я почну із запитання про подіі, що трапилися вчора по обіді. Ваша господиня посперечалася з кимось?

– Так, сер. Та я не знаю, чи мені варто… – Доркас завагалася.

Пуаро на неі пильно дивився.

– Моя дорога Доркас, важливо, щоб мені була відома кожна подробиця тоі суперечки,

якнайповніше. Не думайте, що цим ви зрадите свою господиню, виказавши її секрети. Ваша господиня лежить мертва. Важливо, щоб ми про все довідалися та змогли покарати винних. Ніщо не поверне її до життя, та ми сподіваємося, якщо відбулося щось незаконне, віддати вбивцю в руки правосуддя.

– Амінь, – промовила Доркас із запалом. – Не називаючи імені, можу сказати, що е одна людина в цьому будинку, якій жоден із нас ніколи не скориться! І то був жахливий день, коли він уперше закрив собою денне світло, з'явившись у дверях.

Пуаро чекав, доки її обурення стихне, а тоді, повертаючись до свого ділового тону розмови, запитав:

– Тепер щодо сварки. Що ви про це знаете?

– Що ж, сер, я вчора йшла коридором…

– Котра то була година?

– Не можу точно сказати, сер, та ще було далеко до вечері. Можливо, четверта… а може, трішки пізніше. Тож, сер, як і говорила, я саме проходила повз, коли почула тут розлючені крики. Я не збиралася підслуховувати, але… сталося те, що сталося. Я зупинилася. Двері були зачинені, та господиня говорила дуже різко й чітко, і я добре розчула, що вона сказала. «Ти брехав мені, ти мене обдурив», – мовила вона. Я не чула, що відповів містер Інглторп. Він говорив набагато тихіше, а вона відповіла: «Як ти сміеш? Я тебе утримувала, одягала та годувала! Ти всім мені завдячуеш! І ось як ти мені відплатив! Накликавши ганьбу на наше ім'я!» Я знову не розчула його відповіді, та вона продовжувала: «Що б ти не сказав, це нічого не змінить. Я чітко знаю, як мені треба вчинити. Я вже вирішила. І не думай, що страх перед розголошенням чи скандалом між чоловіком та дружиною мене зупинить». Тоді мені здалося, що вони мали намір виходити, і я поквапилася піти геть.

– Ви впевнені, що чули голос містера Інглторпа?

– О так, сер, хто ж іще це міг бути?

– Гаразд, що відбувалося далі?

– Пізніше я повернулася в коридор; та все вже було тихо. О п'ятій годині місіс Інглторп подзвонила у дзвоник і попросила принести їй чашку чаю – і більше нічого – у будуар. У неі був жахливий вигляд – бліда, схвильована. «Доркас, – каже вона, – я отримала такий удар». «Прикро це чути, мадам, – відповідаю їй, – вам покращае після гарячоі чашечки чаю, мадам». Вона щось тримала в руці. Не знаю, чи то був лист, чи просто аркуш паперу, та на ньому було щось написано, і вона так на це дивилася, наче не могла повірити. Вона прошепотіла сама до себе, наче забула, що я там була: «Ці кілька слів – і все змінилося».

А потім каже до мене: «Ніколи не довіряй чоловікам, Доркас, вони цього не варті!» Я спішно вийшла й принесла ій чашку хорошого міцного чаю. Вона подякувала і сказала, що ій стане краще, коли його вип'е. «Я не знаю, що мені робити, – проговорила вона. – Скандал між чоловіком та дружиною – то жахлива річ, Доркас. Я б воліла все приховати, якби це було можливо». У цей момент увійшла місіс Кавендіш, і вона більше нічого не додала.

– Вона тоді ще тримала в руках той лист, чи що то було?

– Так, сер.

– Що б вона могла з ним удіяти після цього?

– Власне, не знаю, сер, гадаю, замкнула б його у своєму фіолетовому бюварі.

– Саме там вона зазвичай зберігае важливі папери?

– Так, сер. Вона приносила його вниз щоранку й забирала нагору щовечора.

– Коли вона загубила від нього ключ?

– Вона не змогла його знайти вчора в обід, сер, і попросила мене ретельно пошукати. Вона була дуже цим засмучена.

– Та в неі був дублікат, чи не так?

– О так, сер.

Доркас дивилася на нього з великоі цікавістю, і, правду кажучи, я також. Що це за історія із загубленим ключем? Пуаро усміхнувся до мене.

– Не звертайте на це увагу, Доркас, така моя робота – усе знати. Чи це той ключ, що загубився?

Він витяг із кишені ключ, який знайшов у замкненому бюварі нагорі.

Доркас мала такий вигляд, наче в неі очі вискочать з орбіт.

– Саме той, сер, це точно. Де ж ви його знайшли? Я скрізь шукала.

– Річ у тім, що вчора він не був там, де сьогодні. Тепер змінимо тему: чи мала ваша господиня темно-зелену сукню у своему гардеробі?

Доркас була досить здивована таким неочікуваним питанням.

– Ні, сер.

– Ви в цьому впевнені?

– О так, сер.

– Чи хтось іще в будинку має зелений одяг?

Доркас замислилася.

– У міс Синтії е зелена вечірня сукня.

– Світло-чи темно-зелена?

– Світло-зелена, сер, здається, різновид шифону.

– Ах, не те, що мені потрібно. Чи ще хтось має щось зелене?

– Ні, сер… наскільки мені відомо.

Вираз обличчя Пуаро не виказав і сліду того, чи він був розчарований, чи навпаки. Він лише зазначив:

– Добре, залишимо це і йдімо далі. Чи е у вас якісь причини підозрювати, що ваша господиня могла прийняти снодійні таблетки минулого вечора?

– Не минулого вечора, сер, я знаю, що ні.

– Чому ви так у цьому впевнені?

– Тому що коробочка була порожньою. Вона прийняла останню таблетку два дні тому й більше не замовляла.

– І ви в цьому впевнені?

– Упевнена, сер.

– Тоді все зрозуміло! До речі, ваша господиня не просила вас підписати якісь папери вчора?

– Підписати папери? Ні, сер.

– Коли містер Гастінгс та містер Лоуренс приходили минулого вечора, вони застали вашу господиню заклопотаною написанням листів. Гадаю, ви не зможете підказати мені, кому вони були адресовані?

– Боюся, не зможу, сер. Мене не було ввечері. Можливо, Енні зможе розповісти, та вона така неуважна дівчина. Навіть не прибрала кавових чашок учора ввечері. Ось що коїться, коли мене немає, щоб за всім стежити.

Пуаро підняв руку.

– Оскільки їх не прибрали, Доркас, залиште їх ще на трішки, я вас благаю. Я хотів би їх оглянути.

– Гаразд, сер.

– О котрій ви вийшли з дому вчора ввечері?

– Близько шостої, сер.

– Дякую, Доркас, це все, що я вас хотів запитати. – Він підвівся й почимчикував до вікна. – Мені так подобаються ці клумби. Скільки тут садівників працює, до речі?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=35498425&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

Луки 10: 7 (пер. І. Хоменка). (Тут і далі прим. перекл.)

2

Страхова компанія.

3

Побачимо! (фр.)

4

Чудово! (фр.)

5

От і все! (фр.)

6

Ото стіл! (фр.)